

کاشی ۹۲

داستان ابوالحسن صبا

ضیاء الدین ناظم پور

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری مآه‌ور
تهران ۱۳۹۵

به عزیزم رها
که تلخی هایم را بی گلایه برتایید
پیشکش می کنم

زندگی بدون هنر، که من حتی تصور آن را نمی توانم بکنم،
شبیه زندان سیاهی است که در آن همه گونه حقی را از
انسان سلب می کنند.

ابوالحسن صبا
بیست و یکم آذر ۱۳۳۶

فهرست مطالب

۹	پیش‌گفتار
۱۱	کاشی ۹۲
۶۹	هنر یا زندگی (آخرین نوشته‌ی ابوالحسن صبا)
۷۱	سال‌شمار زندگی صبا
۷۵	آثار مکتوب صبا
۷۷	دیسکوگرافی آثار صبا
۸۱	نام‌نامه
۸۷	منابع

پیش گفتار

آنچه پس از چند قرن سکوتِ نوشتاری، تحقیقاتی و حتی اجرایی در حوزه‌ی موسیقی ایران، در اواخر قرن سیزدهم شمسی و اوایل قرن حاضر، در شکل‌گیری تاریخ کم‌فراز و پرنشیب موسیقی کشورمان تأثیرگذار بوده است نه فقط نوع تفکر منتج از عوامل اجتماعی حاصل از جریانات روشنفکری انقلاب مشروطه، که بیشتر حاصل حضور پررنگ نسلی از موسیقیدانان این دوره است و موج ناگزیر این تحولات اجتماعی هنرمندان مذکور را به نوعی احیاءگری در ثبت موسیقی گذشتگان و نگاهی نو به این دستاوردها ترغیب کرده است. علی‌نقی‌خان وزیری در جایگاه نقطه‌ی عطف و بنیان‌گذار این جریان فکری در حوزه‌ی موسیقی، با مددجویی از علوم موسیقی کلاسیک اروپا و تلفیق آن با شخصیتِ درون‌گرایانه و حسی موسیقی کشورش به دیدگاه و لحنی تازه در آهنگسازی و نوازندگی دست پیدا کرد و این خود بستر مناسبی شد برای رشد موسیقیدانانی پیشرو که صفحات رنگین تاریخ موسیقی معاصر ایران را قلم زدند.

ابوالحسن صبا، از شاگردان مکتب وزیری و یکی از شخصیت‌های برجسته‌ی نسل مذکور، گام‌های مؤثری در جهت ارتقای سطح نوازندگی ویلن ایرانی و نگارش کتب آموزشی و به‌ویژه تدریس موسیقی برداشت. آثار صبا و شاگردانش، که هر یک در نوازندگی گوی توفیق را از استاد ربودند، گواهی بر تلاش خستگی‌ناپذیر او در

طول عمر کوتاه اما پر بار او بوده است.

زندگی نامه‌ها، روزشمارهای زندگی و بیوگرافی‌های نوشته شده هرچند اطلاعات جامع و مفیدی در بیان نکات برجسته‌ی زندگی هنرمندان و معرفی آثارشان به مخاطبان منتقل می‌کنند، لیکن خواننده به جهت اسلوب نوشتاری این گونه آثار، ضمن برداشتی سطحی از زندگی شخص مذکور، اطلاعات کلیشه‌ای متن را پس از مدت کوتاهی فراموش می‌کند. کتاب حاضر نگاهی است روایت‌گونه بر زندگی این هنرمند با تأکید بر مستندات تاریخی، و می‌کوشد با یاری گرفتن از ویژگی‌های ذاتی داستان در لایه‌های عمیق‌تری از اذهان خوانندگان خود ثبت شود. هم‌اکنون که بخش عمده‌ای از تولیدات موسیقی ایران به دور از آرمان‌های نسل‌های پیشین، در بی‌چراغی ناکجاآبادی موهوم رهسپار است، یادآوری و روایت هنروری‌های موسیقیدانان ماندگاری همچون صبا، شاید راه‌گشایی برای جوانان مشتاق سرزمینم باشد.

ضیاءالدین ناظم‌پور

اسفند ۱۳۹۲